

Suomen Vartioliikkeitten Liitto ry

Eteläranta 10, 00130 Helsinki
www.vartioliikkeittenliitto.fi

Jarmo Mikkonen
hallituksen pj.

30.1.2019

SUOMEN VARTIOLIIKKEITTEN LIITTO RY:N LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE LAIKSI RESERVIPOLIISISTA JA ERÄIKSI SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI

Hallitus on antanut Eduskunnalle esityksen laiksi reservipoliisista ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 137/2018 vp). Esityksen tavoitteena on saattaa lainsäädäntö vastaamaan kattavammin muuttunutta turvallisuustilannetta ja uudenlaisia uhkia sekä vahvistaa poliisin toimintakykyä yllättävissä tai laajoissa yhteiskunnan häiriö- tai turvallisuustilanteissa. Samalla kumottaisiin nykyinen sääntely täydennyspoliisista.

SVLL:n jäsenyritykset edustavat suurinta osaa Suomen vartioliikkeiden liikevaihdosta ja henkilöstömäärästä. Vartioimisliiketoimintaa tehdään yhteiskunnan kannalta merkittävässä kohteissa, joita ovat muun muassa yhteiskunnalle elintärkeät kohteet kuten energiantuotanto ja logistiikka. Lisäksi kohteina ovat elinkeinon, viranomaisiin ja talouteen liittyviä kohteita ja toimintoja. Näiden vartioimisliiketoimintaa tehdään nyt rauhallisissa olosuhteissa, mutta myös rauhanajan häiriötilanteissa sekä suunnitelmien mukaan ainakin osaksi myös valmiuslaissa tarkoitetuissa poikkeusoloissa ja puolustustilan edellyttämässä olosuhteissa.

Yksityisellä turvallisuusalalla on monissa tapauksissa merkittävä poliisin toimintaa tukeva rooli. Laki yksityisistä turvallisuuspalveluista (1085/2015) mahdollistaa turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijan eli käytännössä vartiointiliikkeiden järjestyksenvalvojien toimia poliisin ja rajavartiolaitoksen apuna yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämistehtävissä esim. liikenneasemilla, joukkoliikenteen kulku-
neuvoissa ja kauppakeskuksissa. Myös muissa laissa säädetyissä paikoissa voidaan toimia tällä tavalla.

Ehdotuksessa arvioidaan, että reservipoliisijärjestelmällä ei olisi mainittavia vaikutuksia yrityksiin. SVLL:n käsityksen mukaan yksityinen sektori kuitenkin tuottaa nykyisin merkittävän osan yhteiskunnan normaaliolojen sekä erilaisten poikkeus- ja kriisiaikojen turvallisuuspalveluista ja siten esityksellä mielestämme on vaikutusta yksityisen turvallisuusalan yritysten toimintaan. Sen vuoksi SVLL ei puolla sitä, että reservipoliisihenkilöstö voitaisiin ottaa käyttöön jo rauhanajan häiriötilanteissa.

Lähtökohtaisesti esityksessä ei ole määritelty riittävällä tavalla normaaliolojen häiriötilanteita. Tämä johtaa siihen, että tehtäviä voitaisiin tehdä varsin laajasti ja osin myös päällekkäisinä yksityisen turvallisuusalan kanssa.

Esityksessä myös todetaan, että normaaliaikojen tehtävinä reservipoliisille sopivia tehtäviä olisivat vaara- ja onnettomuusalueiden eristäminen, muu vartiointi, laajoilla alueilla tapahtuva järjestyksenpito, evakuointiin liittyvä liikenteen ohjaus- sekä muut tukitehtävät. Kun näitä tehtäviä tarkastellaan, reservipoliisiin tulisi olla välittömässä valmiudessa, koska tehtäviä ei ole mahdollista ennakoida. Välitöntä valmiutta ei ilmene esityksestä, eikä se olisi käytännössä mahdollistakaan esitetyillä sääntelyillä. Lisäksi tehtäväkenttä on suurimmalta osin päällekkäistä yksityisen turvallisuusalan kanssa. Tilanteet voisivat johtaa normaalioloissa joissakin tilanteissa jopa siihen, että reservipoliisi olisikin kilpailija yksityisen turvallisuusalan toimijoille.

Merkittävä osa yksityisten turvallisuuspalvelujen henkilöstöstä on tällä hetkellä niin sanotun VAP-henkilövarausmenettelyn (työnantajan varaus henkilöstönsä jäseniä kriittisiin töihin poikkeusoloissa) ulkopuolella pääosin, koska palvelua tilanneet yritykset eivät ole pitäneet järjestelyä tärkeänä. VAP-varausten puuttuminen merkitsee sitä, että osa alan työntekijöistä sijoitettaisiin kriisiaikana sodan ajan tehtäviin puolustusvoimien palvelukseen. Kun turvallisuusala on henkilöstön keski-ikänsä osalta varsin nuorta, varsin merkittävä osa sen henkilöstöstä on sijoitettuna niin sanottuihin sodanajan joukkoihin, koska niissä on pääsääntöisesti alle 40 vuotiaita henkilöitä.

Samaan aikaa yksityisen turvallisuusalan henkilöstölle on kuitenkin edelleen tarvetta muun muassa yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisessa, koska puolustusvoimat tai muut viranomaiset eivät ota kohteita resurssipulansa johdosta suojeluunsa, vaan tehtävät ovat normaali-, poikkeus- ja puolustustilan aikana yksityisen turvallisuusalan tehtävinä. Kun merkittävä osa henkilöstöstä voisi olla siirtymässä puolustusvoimien johdon alle, olisi kohtuutonta, jos yksityisen turvallisuusalan toimijoilta vietäisiin mahdollisuudet toimia myös yhteiskunnan turvallisuutta tuottavissa tehtävissä. Vaikka reservipoliisin ei olisi esityksen mukaan tarkoitus korvata tai teettää yksityisen turvallisuusalan toimijoiden tehtäviä, yhteiskunta joutuisi näin toimimaan, jos alan ammattilaisia siirrettäisiin muihin tehtäviin. Joka tapauksessa osaavan henkilöstön siirtäminen taikka edes mahdollisuus siirtämisestä reservipoliisiin tehtäviin vaarantaa rauhanajan häiriötilanteissakin yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja, teollisuutta, logistiikkaa ja muun muassa virastojen toimintoja. Hyvin nopeasti muutos näkyisi rahaliikenteessä, turvatarkastuksissa sekä alueiden ja omaisuuden vartiointitehtävien vaikeutumisena.

SVLL:n mielestä on tärkeää, että yhteiskunta varautuu riittävästi puolustus- ja poikkeus- sekä erilaisten häiriötilanteiden hoitamiseen. Varautumisessa asiaa on arvioitava yhteiskunnan kokonaisresurssien tarkoituksenmukaisen käytön näkökulmasta. Näkemyksemme mukaan esityksen valmistelussa ei kuitenkaan ole huomioitu riittävällä tavalla yksityisen turvallisuusalan toimintoja taikka alan vaikutusta yhteiskunnan turvallisuuteen. Tämä nousee esille myös esityksen perustelutekstissä mainituista seikoista, kun esimerkkinä ovat muun muassa ydinvoimalat, joissa yksityinen turvallisuusala jo nyt huolehtii turvallisuustehtävistä, ei poliisi. Niiden häiriötilanteissa ammattimaisen yksityisen turvallisuusalan henkilöstön siirto reservipoliisiin olisi vain siirtoa resurssina toiseen paikkaan, ei kokonaisuudessa resurssin kasvattamista. Kun merkittävä osa reservipoliiseista voisi olla nykyisiä yksityisen

turvallisuusalan henkilöitä, esitys ei siten yksityisen turvallisuusalan näkökulmasta kokonaisuudessaan ole parantamassa varautumista yhteiskunnan eri häiriötilanteisiin ja siten sillä ei ole tavoiteltua kokonaisturvallisuutta parantavaa vaikutusta.

Hallituksen esityksen työoikeudellisista kysymyksistä SVLL viittaa Palvelualojen Työnantajat Palta ry:n lausuntoon.